

Status-bog savner ambitioner

God introduktion til debatten om miljø og udvikling

Fra Rio Til Johannesburg. Ti år med miljø og udvikling. Skrevet af Kim Carstensen, Hans Peter Dejgaard, Bjørn Førde, John Nordbo og Knud Vilby. 156 sider, 148 kr. Udgivet af MS og 92-gruppen.

Af Bjarke Larsen

Denne bog er ligesagen, hvis man vil have en bred introduktion til problematikken omkring sammenkædningen af miljø og udvikling – den proces, der blev sat i gang med Brundtland-rapporten i 1987, og som for alvor fik fart med Rio-topmødet i 1992. Det gør forfatterne udmærket og med mange detaljer og eksempler.

Men det ærgrer mig, at man ikke har lagt ambitionsniveauet højere, når fem af de mennesker i Danmark, der ved mest om emnet, har sat sig til tasterne. Har man fulgt bare lidt med i debatten i forvejen, vil man som læser hurtigt føle, at der er for mange gentagelser af gammelkendt stof og for lidt perspektivering i bogen.

Jeg savner en grundlæggende diskussion af hele begrebet ”bæredygtighed”, som forfatterne selv skriver, at ”mange er kritiske over for”, og af bæredygtighedens ”tre søjler”, som der tales mere og mere om: at økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed er tre lige vigtige sider af sagen.

Hvad betyder denne præcisering, hvilke problemer rejser den osv.?

Fraværende er også en grundlæggende diskussion af, i hvor høj grad det er lykkedes reelt at koble begreberne miljø og udvikling. Danmark er et af de lande, der er kommet længst – på papiret – ved at oprette MIFRESTA-bevillingen til miljøbistand, og ved at gøre miljø til et tværgående hensyn i alle danske bistandsprojekter. Men virker det i praksis – og hvordan er situationen i andre lande?

Forfatterne ser meget pessimistisk på nytten af det hele. I forordet tales der om, at de sidste 10 år ”på mange punkter har været spildt”, og i kapitel 1 bliver det endnu værre: her kan forfatteren kun strække sig til, at ”det kan ikke udelukkes, at det var gået endnu værre uden Brundtlands begreb om bæredygtighed”. Så kan de mange konventioner, de mange love, de mange handlingsplaner, de mange Agenda 21-initiativer, de mange millioner aktivisters arbejde verden over og forfatterens egen indsats vel dårligt nedgøres mere.

Den pessimistiske konklusion følges desværre ikke op af en diskussion om, hvorfor det er endt så skidt (hvad mange af eksemplerne i bogen modsiger). I ti-året mellem Rio og Johannesburg har verden også været vidne til to af nyere tids mest succesrige græsrodsinitiativer: kampagnen mod landminer og kampagnen for gældslettelse til u-landene. Kan disse kampagne-succes er kopieres? Hvad kan der ellers gøres?

Det grundlæggende problem ved bogen er, at den så entydigt knytter an til en bestemt begivenhed. Det lægger op til en bestemt vinkling af stoffet, og det giver den potentielle køber et indtryk af, at bogen er uaktuel nu, hvor topmødet er overstået.

Forlaget har forsøgt at forlænge aktualiteten ved at lægge et kapitel om resultaterne af Johannesburg-topmødet ud på MS’ hjemmeside, men titel og forord sender de forkerte signaler. Leder man efter bogtitler på internettet eller i bibliotekernes og boghandlernes elektroniske oversigter, vil bogen hurtigt blive dømt forældet.

Bogen udkom ifølge dateringen af pressemeddelelsen den 19. august – en uge før topmødets start!
Hvor mange kunne nå at bruge bogen til noget på det tidspunkt? Ingen.
Var bogen udkommet i foråret, kunne den have gjort den hjemlige diskussion mere kvalificeret. I stedet satte den sig også med hensyn til udgivelsesdatoen mellem flere stole.

Bjarke Larsen er journalist med speciale i bl.a. globalisering.